

ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Н А К А З

23.12.2009 N 364

Міністерстві

Зареєстровано в
юстиції України
26 січня 2010 р.
за N 85/17380

**Про затвердження Правил
рубок головного користування**

Відповідно до пункту 12 Порядку спеціального використання лісових ресурсів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 N 761 ([761-2007-п](#)), **Н А К А З У Ю:**

1. Затвердити Правила рубок головного користування, що додаються.

2. Управлінню лісового господарства (Романовський В.Ф.) у встановленому порядку забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

3. Цей наказ набирає чинності одночасно з постановою Кабінету Міністрів України про визнання такою, що втратила чинність, постанови Кабінету Міністрів України від 27.07.95 N 559 "Про затвердження Правил рубок головного користування в лісах України"

([175-2010-п](#)).

4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника
Голови Ведмідя М.М.

Голова
М.М.Тимошенко

ПОГОДЖЕНО:

Міністр охорони навколишнього
природного середовища України
Г.Г.Філіпчук

Голова Державного комітету
України з питань регуляторної
політики та підприємництва
О.Кужель

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Державного комітету
лісового господарства
України
23.12.2009 N 364

Міністерстві

Зареєстровано в
юстиції України
26 січня 2010 р.
за N 85/17380

ПРАВИЛА рубок головного користування

I. Загальні положення

1.1. Ці Правила встановлюють норми і вимоги до заготівлі

деревини під час спеціального використання лісових ресурсів у порядку рубок головного користування (далі - рубки), в основу яких покладено дотримання принципів безперервного, невиснажливого і раціонального використання лісових ресурсів, збереження умов відтворення високопродуктивних стійких деревостанів, їх екологічних та інших корисних властивостей.

1.2. Ці Правила поширюються на всі ліси, в яких згідно з Порядком спеціального використання лісових ресурсів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 N 761 ([761-2007-п](#)) (далі - Порядок), проводяться рубки, крім гірських лісів Карпат.

1.3. Під час заготівлі деревини не дозволяється вирубування та пошкодження дерев і чагарників, занесених до Червоної книги України, насінників, плюсових та інших дерев, що мають виняткове значення для збереження біорізноманіття.

1.4. Запас деревини, що вирубується на волоках, зараховується до загальної маси, рекомендованої для вирубування. Інтенсивність рубки визначається без врахування площі верхнього складу і навантажувальних майданчиків та деревини, що заготовлена на них.

1.5. Лісові ділянки, на які в установленому порядку видано лісорубні квитки на рубки до набрання чинності цими Правилами,

повторному відведенню не підлягають до закінчення строків заготівлі та вивезення деревини, зазначених у відповідних лісорубних квитках, з урахуванням вимог Порядку.

II. Системи, види, способи та організаційно-технічні елементи рубок

2.1. Залежно від категорії лісів, лісорослинних умов, біологічних особливостей деревних порід, складу і структури деревостанів, наявності та стану підросту господарсько цінних порід та інших особливостей лісових ділянок застосовуються вибіркова, поступова, комбінована, суцільна системи рубок.

2.2. Вибіркова система рубок - це заходи, що здійснюються для оздоровлення, формування і відновлення деревостанів, під час яких періодично вирубуються окремі дерева або групи дерев - фаутні, перестійні, стиглого віку, з уповільненим ростом, а також дерева, що пригнічують підріст.

У разі застосування вибіркової системи рубок ліси максимально зберігають і виконують водоохоронні, захисні та інші корисні властивості. Лісова ділянка повинна бути постійно вкрита лісовою рослинністю.

Під час застосування вибіркової системи рубок проводяться добровільно-вибіркові рубки, які за способами залежно від структури та повноти деревостану можуть бути слабкої, середньої і сильної інтенсивності.

У разі проведення рубок слабкої інтенсивності за один прийом вирубуються не більш як 10 відсотків наявного запасу деревини, середньої - 11-24 відсотки і сильної - 25-35 відсотків.

Повторюваність добровільно-вибіркових рубок слабкої інтенсивності - не більш як 10 років, середньої - 11-20 років, сильної - понад 20 років. Повнота деревостану не повинна зменшуватись нижче 0,5.

Унаслідок проведення добровільно-вибіркових рубок повинна зберігатись або формуватись різновікова складна структура, зростати стійкість деревостану та повинні створюватись умови для природного лісовідновлення господарсько цінних порід.

У разі відсутності природного лісовідновлення господарсько цінних порід у деревостанах з повнотою 0,5 здійснюються заходи щодо сприяння природному лісовідновленню або штучному відтворенню лісів.

Під час проведення добровільно-вибіркових рубок площа лісосік, як правило, визначається площею таксаційного (господарського) виділу, призначеного для рубки. Суміжні лісосіки можуть об'єднуватись в одну, якщо це не викликає небезпеки вітровалу.

2.3. Поступова система рубок - це заходи, спрямовані на збереження та використання попереднього поновлення і сприяння природному поновленню в період між прийомами, під час

здійснення

яких передбачається вирубування деревостану за кілька прийомів.

Під час застосування поступової системи рубок проводяться

такі види поступових рубок: рівномірно-поступові, групово-поступові та смугово-поступові.

За способами рівномірно-поступові та смугово-поступові рубки

можуть бути дво- і триприйомні, групово-поступові - три- та чотириприйомні.

Повнота деревостану після першого прийому двоприйомних рубок

і другого прийому триприйомних рубок не повинна бути менше 0,5.

Кількість прийомів та їх черговість визначаються з

урахуванням лісорослинних умов, біологічних особливостей головних

порід, повноти деревостанів, характеру відновлення і стану

підросту. Після першого прийому наступні рубки проводяться за

умови наявності життєздатного підросту.

Кінцевий прийом поступових систем рубок призначається за

наявності рівномірно розміщеного на 1 гектарі життєздатного

підросту господарсько цінних порід насінневого походження заввишки

до 0,5 метра (у букових і ялицевих лісах - до 1,5 метра):

у соснових лісах - не менш як 8 тис. штук;

у букових і ялицевих лісах - не менш як 15 тис. штук;

у ялинових лісах - не менш як 12 тис. штук;

у дубових, кленових, ясеневих та інших лісах - не менш

як

10 тис. штук.

У разі відсутності або недостатньої кількості природного

поновлення на лісосіках протягом 10 років після проведення

попередніх прийомів рубок, незважаючи на здійснення заходів

щодо
його сприяння, протягом одного-двох років призначаються
кінцеві
прийоми рубок з обов'язковим відновленням лісів
господарсько
цінними породами дерев штучним способом з урахуванням
наявного
природного поновлення.

Площа лісосіки при застосуванні поступових рубок не
повинна
перевищувати в експлуатаційних лісах - 10 гектарів, у
інших
категоріях лісів - 5 гектарів.

2.4. Рівномірно-поступові рубки проводяться в одновікових
та
умовно одновікових деревостанах шляхом їх поступового
рівномірного
розрідження і вирубування протягом не більш як 20 років
та
поєднуються із здійсненням заходів щодо сприяння
природному
поновленню.

2.5. Групово-поступові рубки - це заходи, під час
здійснення
яких деревостани розріджуються та вирубуються в кілька
прийомів
окремими групами.

Вирубування дерев проводиться, як правило,
в
місцезнаходженнях куртин підросту головних або господарсько
цінних
порід дерев.

Під час першого прийому вирубуються дерева і формуються
вікна
природного лісовідновлення (далі - вікна відновлення),
площа
кожного з яких не повинна перевищувати 300 кв. метрів. Одночасно
з
вирубуванням дерев навколо вікон відновлення
завширшки

5 - 15 метрів розріджують деревостан до повноти не менш як 0,5.

Під час наступних прийомів вікна відновлення розширюються шляхом

вирубання дерев у раніше розріджених частинах деревостанів.

Навколо розширених вікон розріджують наступну частину деревостанів

за зазначеними параметрами.

Кожний наступний прийом проводиться за наявності

життєздатного підросту господарсько цінних порід у вирубаних

раніше вікнах без диференціації за висотою в кількості, визначеній

у пункті 2.3 цих Правил.

Кількість вікон відновлення на 1 гектарі становить 4-8,

повторюваність рубок - через 5-10 років, тривалість рубки -

30-40 років.

2.6. Смугово-поступові рубки проводяться у разі використання

багатоопераційних машин або канатних установок.

У межах лісової ділянки, на якій проводиться рубка, виділяють

смуги, ширина яких дорівнює середній висоті деревостанів. Під час

кожного прийому для рубки призначають кілька смуг на відстані, що

дорівнює подвійній їх ширині. Черговий прийом призначається через

8-10 років за наявності життєздатного підросту господарсько

цінних порід у вирубаних смугах без диференціації за

висотою в кількості, визначеній у пункті 2.3 цих Правил. У смугах

вирубують дерева і чагарники, за винятком тих, що підлягають

збереженню.

2.7. Суцільна система рубок - це заходи, під час здійснення яких вирубується деревостан, за винятком дерев та чагарників, що підлягають збереженню.

Під час застосування суцільної системи проводяться суцільнолісосічні рубки, які за способами залежно від ширини лісосік можуть бути вузько-, середньо- та широколісосічні. Ширина лісосік вузьколісосічних рубок становить 50 і менше метрів, середньолісосічних - 51-100 метрів, широколісосічних - 101-200 метрів.

Строк примикання лісосік (без врахування року рубки) для хвойних лісів - 4 роки, дубових та букових - 3, інших твердолистяних і м'яколистяних - 2 роки. Строк примикання збільшується, якщо з суб'єктивних причин показники оцінки природного поновлення або створених лісових культур нижчі від нормативів третього класу якості за результатами щорічної атестації.

В одному кварталі допускається одночасно кілька зарубів. Відстань між лісосіками одного року в одному або суміжних кварталах повинна становити не менше ніж подвійна їх ширина.

Якщо через особливості рельєфу немає змоги відвести лісосіки прямокутної форми, межі їх встановлюються за чітко визначеними на місцевості розмежувальними лініями. У такому разі ширина лісосіки

може бути збільшена, але площа не повинна перевищувати розмірів, визначених у цих Правилах.

Ділянки хвойних лісів площею 3 гектари і менше, інших - площею 5 гектарів і менше незалежно від їх конфігурації можуть відводитися для рубки повністю.

Ділянки стиглих деревостанів площею 3 гектари і менше, розташовані серед вкритих лісовою рослинністю земель, відводяться для рубки на відповідний рік за умови, що їх загальна площа в кварталі не перевищуватиме 10 гектарів. У наступні роки під час відведення ділянок у рубки в таких кварталах необхідно дотримуватися строків примикання відповідно до цих Правил.

Ділянки пристигаючих деревостанів площею до 0,5 гектара, що віднесені до експлуатаційних лісів і розташовані серед стиглих деревостанів або суміжні з ними, можуть включатись до лісосіки і призначатися для рубки, якщо загальна площа лісосіки не перевищить максимального розміру, передбаченого цими Правилами.

Ділянки молодняків і середньовікових деревостанів природного походження площею 0,3 гектара і більше та штучного походження - 0,1 гектара і більше, розташовані серед лісосіки, відмежовуються в натурі, наносяться на план лісосіки і не включаються до експлуатаційної площі.

Ділянки стиглих деревостанів, що розташовані між лісосіками або зрубамі, ширина яких не перевищує більш як у півтора рази ширину лісосік, можуть відводитися для рубки одночасно.

Площа лісосіки при застосуванні суцільних рубок не повинна перевищувати:

в експлуатаційних лісах: для хвойних - 3 гектари, інших деревостанів - 5 гектарів;
у лісах інших категорій - 3 гектари.

2.8. Комбінована система рубок - це заходи, під час здійснення яких поєднуються елементи поступової і вибіркової систем рубок.

Площа лісосіки не повинна перевищувати 5 гектарів.

2.9. Віднесення лісової ділянки до конкретної системи, виду та способу рубки, визначення організаційно-технічних елементів відповідно до цих Правил здійснюються під час проведення лісовпорядкування з урахуванням місцевих умов.

III. Особливості призначення та проведення рубок

3.1. Добровільно-вибіркові рубки призначаються у різновікових складних за будовою деревостанах або в одновікових для продовження переформування їх у різновікові:

у деревостанах з повнотою 0,6-0,8 - слабкої та середньої інтенсивності, 0,9 і вище - сильної інтенсивності;

у букових і ялицевих лісах інтенсивність рубки - до 20% запасу.

Рубки повторюються через 10 і більше років (у букових і ялицевих лісах - через 15-20 років) залежно від загального стану деревостану і його природного поновлення.

3.2. Рівномірно-поступові рубки призначаються в лісах, в яких відповідно до лісорослинних умов можливе достатнє природне поновлення господарсько цінних порід, а також у деревостанах за наявності життєздатного підросту господарсько цінних порід, які можуть забезпечити лісовідновлення.

У соснових деревостанах проводяться двоприйомні рівномірно-поступові рубки. Під час першого прийому вирубується не більш як 30% запасу. Кінцевий прийом призначається через 4-7 років за наявності життєздатного підросту господарсько цінних порід у кількості, визначеній у пункті 2.3 цих Правил.

У дубових, кленових та ясеневих деревостанах за наявності життєздатного підросту господарсько цінних порід, які можуть забезпечити лісовідновлення, проводяться двоприйомні рубки. Кінцевий прийом призначається через 5-7 років за наявності життєздатного підросту господарсько цінних порід у кількості, визначеній у пункті 2.3 цих Правил.

У листяно-ялинових деревостанах з повнотою 0,8 і вище (крім похідних), якщо частка листяних деревних порід у складі деревостану становить 30 і більше відсотків, проводяться триприйомні рубки. Під час першого прийому вирубується не більше 30% запасу деревостану. У деревостанах з повнотою 0,7 і нижче проводяться двоприйомні рубки. Повторюваність рубки - через 6-8 років. Кінцевий прийом призначається за

наявності
життєздатного підросту в кількості, визначеній у пункті 2.3
цих
Правил.

У ялиново-листяних деревостанах з повнотою 0,8 і вище
з
достатньою кількістю для лісовідновлення життєздатного
підросту
господарсько цінних порід, якщо частка ялини у складі
деревостану
становить 20 і більше відсотків, проводяться триприйомні
рубки.
Під час першого прийому вирубується не більше 30%
запасу
деревостану. У деревостанах з повнотою 0,7 і нижче та
достатньою
кількістю життєздатного підросту господарсько цінних
порід
проводяться двоприйомні рубки. Повторюваність рубки -
через
6-8 років. Кінцевий прийом призначається за
наявності
життєздатного підросту в кількості, визначеній у пункті 2.3
цих
Правил.

У букових і ялицевих деревостанах з повнотою 0,9 і
більше
проводяться триприйомні рубки. Під час першого прийому
повнота
може бути знижена до 0,7 з інтенсивністю рубки до 30%.
Другий
прийом проводиться через 7-10 років. У деревостанах з
повнотою
0,6-0,8 проводяться двоприйомні рубки. Кінцевий
прийом
призначається через 5-10 років за наявності життєздатного
підросту
в кількості, визначеній у пункті 2.3 цих Правил.

3.3. Групово-поступові рубки призначаються в лісах
за
наявності куртинного життєздатного підросту цінних порід

або
можливості його появи, де інші види поступових рубок не
дають
позитивних результатів, а штучне лісовідновлення на
суцільних
зрубках ускладнене. У деревостанах з повнотою 0,6-0,8
проводяться
триприйомні, а у деревостанах з повнотою 0,9 і більше
-
чотириприйомні рубки. Кінцевий прийом призначається за
наявності
життєздатного підросту в кількості, визначеній у пункті 2.3
цих
Правил.

3.4. Суцільні рубки призначаються у разі, якщо
основним
способом лісовідновлення може бути тільки створення
лісових
культур або їх проведення може забезпечити умови для
успішного
природного лісовідновлення.

Спосіб примикання лісосік - безпосередній та
черезсмуговий.
Якщо основним способом лісовідновлення буде створення
лісових
культур, застосовується безпосередній спосіб примикання, а
при
природному лісовідновленні - черезсмуговий.

У байрачних лісах призначаються вузьколісосічні рубки
з
дотриманням таких умов:

напрямок рубки - від гирла до вершини балки та від її дна
до
брівки;

напрямок довгої сторони лісосік - впоперек дна балки та
її
схилів;

довжина лісосік - весь поперечник балки, але не
більш
як 200 метрів.

У лісах у заплавах річок призначаються вузьколісосічні рубки

з дотриманням таких умов:

спосіб примикання лісосік - черезсмуговий (залишені смуги вербових і тополевих деревостанів вирубуються після того, як

поросль цих порід на суміжних зрубках досягне висоти 3 метрів);

напрямок рубки - проти течії річки;

напрямок лісосіки - під прямим кутом до русла;

сезон рубки - зимовий.

У деревостанах, що віднесені до захисних смуг лісів уздовж

берегів річок, навколо озер, водоймищ та інших водних об'єктів,

призначаються вузьколісосічні рубки.

У букових і ялицевих деревостанах з повнотою 0,5 і менше

проводяться вузьколісосічні рубки за умови наявності життєздатного

підросту господарсько цінних порід у кількості, визначеній у

пункті 2.3 цих Правил.

Суцільні рубки призначаються також у:

деревостанах, у яких проведення поступових або вибіркових

рубок може призвести до вітровалу дерев;

м'яколистяних та грабових деревостанах без підросту

господарсько цінних порід;

низькоповнотних деревостанах без наявності підросту

господарсько цінних порід.

У хвойних та твердолистяних лісах проводяться вузько-та

середньолісосічні рубки. У м'яколистяних лісах, що віднесені до

експлуатаційних лісів, проводяться широколісосічні, а у віднесених

до інших категорій лісів - середньолісосічні рубки.

3.5. Комбіновані рубки можуть призначатись у різновікових, складних за будовою, нерівномірних за повнотою та розміщенням деревостанах, що віднесені до лісів природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення. При цьому в деревостані виділяють однорідні за певними ознаками ділянки, на яких застосовуються різні системи рубок, що найбільш повно враховують лісівничі особливості деревостанів на цих ділянках.

3.6. Способи рубок, установлені для дубових деревостанів, поширюються на деревостани клена, а встановлені для грабових деревостанів - на деревостани акації, гледичії, в'яза.

3.7. На особливо захисних лісових ділянках уздовж межі з безлісною місцевістю застосовуються всі системи рубок відповідно до встановлених цими Правилами вимог. При застосуванні суцільної системи рубок проводяться вузько- та середньолісосічні рубки з напрямом довгої сторони лісосіки перпендикулярно до межі з безлісною місцевістю.

IV. Вимоги до технологічних процесів лісосічних робіт

4.1. Комплекс лісосічних робіт, включаючи підготовку лісосік до рубки, проводиться способами, які виключають або обмежують негативний вплив на стан лісів та їх відтворення.

4.2. На кожну лісосіку до початку її розробки складається карта технологічного процесу розроблення лісосіки (далі - технологічна карта), яка з урахуванням конкретних умов відображає лісівничі та організаційні вимоги до виконання робіт. У технологічній карті міститься перелік підготовчих робіт, визначається схема розробки лісосіки з нанесенням на неї виробничих об'єктів, устаткування, доріг, волоків, способи проведення лісозаготівельних операцій (звалювання дерев, обрубання сучків, трелювання, спуск, кряжування, сортування, штабелювання, навантаження деревини, очищення місць рубок), устанавлюється черговість розробки пасік, передбачаються заходи щодо охорони праці та визначаються природоохоронні вимоги (запобігання ерозії ґрунтів, збереження підросту тощо).

Технологічні карти під час проведення рубок на території та об'єктах природно-заповідного фонду погоджуються з органом виконавчої влади з питань охорони навколишнього природного середовища Автономної Республіки Крим, територіальними органами Мінприроди (далі - органи Мінприроди).

4.3. До початку рубок проводяться підготовчі роботи.

У разі застосування будь-якої технології лісозаготівельної площі, зайнята верхніми складами, трелювальними волоками, лісовозними вусами, повинна бути мінімальною та відповідати

вимогам охорони праці. За наявності суміжних з лісосікою ділянок, вільних від лісової рослинності, на них можуть бути розташовані верхні склади, навантажувальні майданчики та інші об'єкти.

Забороняється прокладення трелювальних волоків на відстані ближче ніж 20 метрів від постійних водотоків, у місцях витоків річок та навколо них.

4.4. У випадках, не передбачених цими Правилами, напрямок рубки повинен встановлюватися проти переважних чи небезпечних вітрів.

4.5. Рубки проводяться із застосуванням технологій, які забезпечують збереження дерев і підросту, що залишаються.

4.6. Вибір технологічних процесів повинен передбачати раціональне поєднання різних методів трелювання, а також первинного транспортування деревини в навантаженому стані з урахуванням вимог пункту 4.2 цих Правил.

Переміщення лісозаготівельної та допоміжної техніки здійснюється відповідно до технологічних карт за наміченими маршрутами і підготовленими волоками з урахуванням збереження життєздатного підросту.

Ширина волоків повинна бути не більш як 5 метрів. У місцях повороту волоків залишаються "відбійні" дерева, які прибираються після завершення лісосічних робіт, а ширина волоків допускається не більш як 7 метрів. Під час трелювання гужовим

транспортом
ширина волоків не повинна перевищувати 2 метри.

4.7. Лісосіки з наявністю життєздатного підросту, який забезпечує лісовідновлення, та лісосіки, що проектується для паросткового поновлення, розробляються переважно з 1 жовтня по 1 квітня.

4.8. На схилах трелювальні волоки розміщуються, як правило, у напрямках, близьких до горизонталей, а їх проїзна частина повинна займати не більш як 10 відсотків площі лісосіки.

4.9. На схилах, на яких використання наземних засобів трелювання може призвести до значних пошкоджень залишених дерев, підросту і ґрунту, появи ерозійних процесів, зсувів тощо, застосовується підвісний спосіб трелювання канатними установками.

На ділянках, на яких відсутній життєздатний підріст, у кількості, визначеній у пункті 2.3 цих Правил, та під час розробки ділянок у період наявності снігового покриву застосовується напівпідвісний спосіб трелювання (канатними установками та тракторами) і трелювання гужовим транспортом.

Під час застосування вибіркового і поступового систем рубок ширина просіки під трасами канатних установок повинна бути мінімальною для продуктивної і безпечної роботи працюючих і не перевищувати 10 метрів.

V. Заходи, пов'язані із збереженням ґрунтів

5.1. З метою збереження ґрунтів, їх водно-фізичних властивостей, запобігання ерозійним процесам на зрубках під час заготівлі деревини застосовуються технології, машини і механізми, що забезпечують найменше пошкодження ґрунтів.

5.2. У разі застосування канатних установок прокладання трас повинно здійснюватися під кутом 10-20 градусів до основного напрямку схилу з метою запобігання появі і розвитку ерозійних процесів.

У разі загрози виникнення ерозійних процесів місця проїзду агрегатних лісових машин укладаються порубковими рештками.

До порубкових решток належать сучки, гілля, верхівки дерев, інші відходи, не віднесені до ліквіду з крони.

5.3. З метою запобігання ерозії ґрунтів та іншим негативним явищам лісокористувачі після закінчення лісозаготівель приводять лісові ділянки у стан, придатний для використання за призначенням, у разі потреби здійснюють протиерозійні заходи (влаштування фашин і плетених загорож, земляних валів, водовідводів, вирівнювання заглиблень на волоках), а також проводять очищення русел водотоків від порубкових решток, ремонтують пошкоджені під'їзні дороги. Земляні вали і водовідводи на волоках розміщуються через 40 метрів.

VI. Очищення місць рубок

6.1. Метою очищення місць рубок є створення сприятливих умов для відновлення лісу, запобігання ерозії ґрунту, зниження рівня пожежної небезпеки та забезпечення належного санітарного стану.

6.2. Очищення лісосік проводиться одночасно з лісосічними роботами, але не пізніше ніж через 30 днів після звалювання дерев або строку, встановленого для огляду місць заготівлі деревини, а у хвойних деревостанах у період з 1 квітня по 31 жовтня - не пізніше ніж через 15 днів.

У разі несприятливих умов (затоплення лісосіки, глибокий сніговий покрив тощо), неможливості проведення робіт з незалежних від лісокористувача причин строк очищення лісосік може бути продовжений за рішенням органу виконавчої влади з питань лісового господарства Автономної Республіки Крим, територіальних органів Держкомлісгоспу, а на території і об'єктах природно-заповідного фонду - за погодженням з органами Мінприроди.

6.3. Очищення лісосік проводиться з обов'язковим запобіганням пошкодженню на лісосіці дерев, які не підлягають вирубуванню, та підросту, що підлягає збереженню.

6.4. Залежно від лісорослинних умов і вимог лісовідновлення застосовуються такі способи очищення лісосік:

1) збирання порубкових решток у купи та вали для перегнивання.

На лісосіках, що призначені для штучного лісовідновлення, порубкові рештки для перегнивання складаються в паралельні вали завширшки до 2 метрів і з відстанню між ними не менш як 25 метрів, а на лісосіках, призначених для природного лісовідновлення, - в купи у вільних від підросту місцях;

2) рівномірне розкидання подрібнених на відрізки до 1 метра порубкових решток по лісосіці. На ерозійно небезпечних ділянках очищення проводиться тільки таким способом;

3) укладання порубкових решток на трелювальні волоки в улоговинах і ущільнення їх під час трелювання деревини;

4) укладання порубкових решток у місцях проїзду агрегатних лісових машин;

5) збирання порубкових решток у купи з подальшим їх спалюванням.

На лісосіці чи її окремій частині залежно від конкретних умов може застосовуватися один з наведених способів очищення або комбінований спосіб.

6.5. Під час трелювання зрубаних дерев з кроною порубкові рештки, не призначені для переробки чи реалізації, збираються в купи і спалюються на верхніх складах в міру їх нагромадження, а

додаткове очищення лісосіки проводиться способами, зазначеними у пункті 6.4 цих Правил.

6.6. Очищення лісосік, визначених для штучного відновлення лісу, проводиться способами, які забезпечують можливість наступного проведення лісокультурних робіт (обробіток ґрунту, садіння або висівання, догляд за лісовими культурами).

6.7. Очищення лісосік з наступним природним лісовідновленням проводиться способами, які, як правило, виключають спалювання порубкових решток і забезпечують умови для появи і росту самосіву господарсько цінних порід.

6.8. Під час спалювання порубкових решток необхідно зберегти від пошкодження підріст і дерева, які не підлягають вирубуванню. Спалювання куп починається від межі лісосік і навколо насінневих куртин підросту. Суцільне спалювання порубкових решток забороняється.

VII. Заходи, пов'язані з відновленням лісу

7.1. Спосіб відновлення лісу на лісосіці, а у разі потреби на окремій її частині, визначається під час підготовки лісосіки до рубки з урахуванням лісорослинних умов та біологічних особливостей деревних порід. Спосіб лісовідновлення може бути змінений під час огляду місць рубок.

7.2. Під час проведення рубок забезпечується збереження життєздатного підросту господарсько цінних порід.

7.3. Після закінчення лісосічних робіт і очищення місць рубок збережений підріст береться на облік.

7.4. Кількість збереженого життєздатного підросту має становити не менш як 75 відсотків загальної площі ділянки з життєздатним підростом господарсько цінних порід, що підлягала збереженню. Після рубки в зимовий період на схилах стрімкістю до 10 градусів повинно бути збережено не менш як 70 відсотків кількості підросту, зазначеної в лісорубному квитку, а на схилах стрімкістю більш як 10 градусів - не менш як 60 відсотків. Після рубки у весняно-літній та осінній періоди повинно бути збережено відповідно не менш як 60 і 50 відсотків підросту.

7.5. Якщо на ділянках після першого прийому поступових і добровільно-вибіркових рубок відсутня достатня кількість життєздатного підросту, здійснюються заходи щодо сприяння природному поновленню.

7.6. Зруби, не забезпечені природним поновленням господарсько цінних порід дерев, повинні бути своєчасно закультивовані.

Начальник управління
лісового господарства
В.Ф.Романовський